

Joó József

Sternberg úr túje

kezd alkonyodni, mintha már éjszaka lenne, az ember ilyenkor a temetődombnál füttyörészgetve siet, hátha valaki lepedőben fehérlik, hasal az árok túlsó partján, rázogatja magát, rebbeszgeti az élőt, aki már fut, ahogy csak bírja a lába, azt veszi észre, hogy valami jön utána, s mondja, hopp! akkor le kell térdelni, keresztet vetni és imádkozni; a gonosz lélek indul éjjeli csavargásra, mint az elbitangolt kutya, várja a határúton járót, hogy a hajába ragadjon; este virágnak a repce, mikor az ingaóra néhány perc híján nyolcat mutat, nem, repcéről szó sincs, már hogyné lenne! Bura Sándor zenekara muzsikálta a nótát, el-eltávolodva, majd ismét közeledve, a húrok pengtek, keringtek, repültek át a levegőn, lányok és legények készítették magukat tánra, kiléptek az árnyékból, hozzákezdték, összefogóztak, a hegedű a lemezen hol sírt, hol meg a vidámságtól ugrált, a táncosok alávetették magukat a zenének, a fiatalok táncoltak és táncoltak, ritmusra változtatva a lépéseket, pörgött, dobogott az udvar, Bura híres cigányprímás, amikor az anyám meglátta a világot, akkor került Budapestre, 1928-ban, amikor az anyám meghalt, ő azon nap született, október 15-én, 1895-ben, nótaszerző, öltönye angol szövet, bundája sálgalléros, mandzsettájában a karneolgombok akkorák, mint egy pólyásgyerek ökle, olyan hangász, hogy elbódított mindenkit, csak a kalapját kellett hogy megrázza, s bomlott érte lány és menyecske, találni még olyant, aki emlékezik a Nagyváradról érkezettre, hallhatták azok, akik a Sájber-kocsmában múltatták az időt, nekieresztették a hangjukat, sokan odaszoktak, éppen a gramofon miatt, Babi néni kezelte a masinát, ha kellett, megolajozta, kicipelte az udvarra, együtt a lemezekkel, a kis asztalra állította, tenyerével megtámaszkodott mögötte, mint egy énekes, hébe-hóba felhúzza, a kurbli köténye zsebébe tette, kezelte a boroskancsót, vigyázva megdöntötte, csupán annyira, hogy egy poharat teletölthessen, összesereglett a gyereknép, az alsóutcaiak is jöttek már lentről, Bura Sándort követelte szuszogva a görbe lábú bíró, szarvasbőr mellényében fölfújta magát, mint egy nagy hasú béka, megdöntötte a széket, hintázott rajta, a cigaretta a szája sarkába csúszott, az ördögöt is érdekli az Ég a kunyhó, ropog a nád, ez jut eszébe az embernek egy vasárnap délután, nyáron, a litániát követően micsoda zsongás van ottan, a bíró bort iszik, tavasszal a szalonkákat lesi puskával, csak ül és ül, csodálkozik, hogy honnan jön a szép muzsika, talán a Hercegerdőből, a Búdöstóról, a Kismezőről, a Nyíresből, csak nézi, ki kivel táncol, harsan a zene, a hang a ládikó fölött meredező piros bádogtölcsérből érkezik, aki az utcán jár, bizonyosan azt hiszi, élő banda hangolta fel a szárazfát, nagyzenekar, a búcsúig húzzák, néhányan énekelnek, mások a kerítést támasztják, Babi néni a testvérétől kapta a gramofont, Pesten élt a fivére, mit meséljen el most? balra, mármint, ha kifordulunk a kocsmából, harminc lépésre a tó, télen megvastagszik a hótól, márciusban a lányok mosdanak benne, hatvan lépésre a falu vége, százra a temető, teliholdkor ott ragyognak ezüstösen a friss koszorúk, a levelek megremegnek, megmozdulnak, jobbra, közel ide, a tágas téren, meredek kanyarban, dombon a templom, mellette a paplak, mögötte kert, szakadék, a domboldal ösvényei a rétig futnak, a régi úr, Vas Gereben igencsak elámult a látványon, csodálkozott a hely szépségén, s már fordult is elfelé, utazott tovább, múltbeli históriát emlegetek, egészen jól megy a fiataloknak a tánc, bokájuk hetyke, pördülnek, az emberek körbefogják őket, hoppsza-hopp!

nyárban virágzik a repce, verekedés nem támad, embereket nem véreznek, nem sebesítenek, husángokat nem markolnak, nem röpködnek botok és kövek, nem verik be egymás fejét, új lemez kerül a ládikóra, Kalmár Pál énekel, Heinemann Sándor tánczenekara kíséri, a bíró nem áttal dúdolgatni, csak úgy magában, senki se csókolja a kezét, Országúton hosszú a jegyesor, ahogy hosszú a Rákóczi út is, ahol a királyi udvari hangszergyár volt, szám szerint a hatvanban, a telefon: J. 360-68, de hát végképp felismerhetetlen minden, Sternberg úr is, milyen szép mellé a keresztnév, Ármin, egymás mellett bandukol két testvér, hol az egyik marad le egy kicsit, hol a másik, összevissza járkálnak az utcákon, nem tudni, tulajdonképpen hová is tűntek? át a sáron, az esőn, a gramofon fémkarjában a tű arany, ez az igazság, úgy van, ahogy a reklám mondja, hiszen igazolást nyert, hogy a Sternberg aranytű a legjobb, kíméli a lemezt és páratlanul tisztán, élethűen adja a hangot, a világ legkitűnőbb tüje, remek angol és amerikai jazz-band korongok foroghatnak alatta, a legjobb felvételek, Caruso, Tita Ruffo, Kurz Selma, Hempel Frida, Claire Dux, nagy művészek, a szoprán Ninon Vallin, a tenor Tito Schipa, a zongorázó Joseph Chevinne, a csodálatos hangú Lee Morse, vagy szól Oscar Joost zenekara, Bura Sándoré, míg csak le nem ereszkedik a sötétség; elmúlt egy korszak, a lányok és a legények abbahagyták a táncot az udvaron, az öt megmaradt lemez mit sem használ az embernek, hiányzik a ládikó, a tölcsér, az éjszakák már olyanok, mint a gramofon, a hold vékonyka tüje belefekszik a levegőbe, és csak mondja a nótákat, a föld meg forog, büntől bűnig, reggelig, megkérdezném Takács Józsefet, hogy mi volt még az udvaron, ki a bíró, hahaha, nevet az öregebb keresztapám, kiugrik az ágyból, elmondja az imát, szakad a zápor a mennyben, még a kakas se tudja megállapítani az időt

Prutkay Péter: Gleccser katonák emlékére 1914-2014

